

Mart 2006 Kütüphane Bülteni

Elisée Reclus, 1830-1905

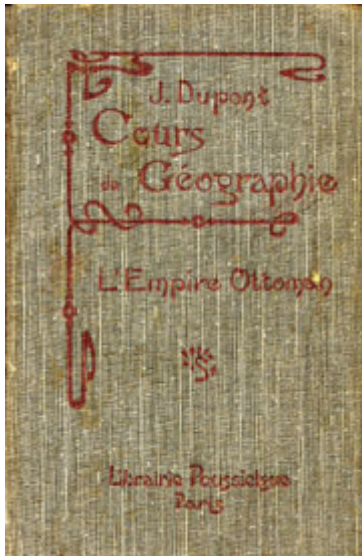
19. Yüzyılın Coğrafya Tutkusu...

Elisée Reclus ve Dönemin "Yeni Dünya Coğrafyas"ı, 1876-1884

Oryantalizmin gelişimine paralel olarak, 19. yüzyıl coğrafyanın da bir bilim dalı olarak, arkeoloji ve etnografi gibi yükselişe geçtiği ve Avrupa'da coğrafya derneğinin kurulduğu bir dönem oldu. Bunlardan ilki 1821 yılında Paris'te kurulan Société de Géographie'dir. Fransız coğrafyacı Elisée Reclus ve onun edebiyattaki temsilcisi olduğu düşünülen Jules Verne gibi birçok ünlü isim kurumun sekreterliğini yapmıştır. Jules Verne romanlarında Elisée Reclus'ye olan hayranlığını dile getirmiştir. Yapıtlarının amacını, "Modern bilimin topladığı coğrafya, jeoloji ve fizik dalındaki bilgileri özetlemek [...] ve dünyanın tarihini yeniden yazmak" olarak nitelendirirken, Jules Verne, arkadaşı Reclus'nün kendi üzerindeki etkisini de tanımlamıştır.

Reclus'nün "Nouvelle Géographie Universelle" başlıklı yapıtının I. (Güney Avrupa) ve IX. (Ön Asya) ciltleri, Asya ve Avrupa toplumlarının oluşum süreçlerini eski dönemlerden 19. yüzyıla kadar getirerek irdeliyor. Kitap boyunca 19. yüzyılda gelişen bilimlerin ışığında Asya ve Avrupa hakkında yeni bilgiler aktarılırken, eski tarihçilerin anlatımlarına ve rivayetlere de yer veriliyor. Arka mekanda, halk topluluklarının devinimine, birbirleriyle giriştikleri güç savaşlarına, savaşımara rağmen birbirleriyle kaynaşmalarına değinirken, Reclus, ticari alışverişin ortak kültür alanları yaratarak, uygarlıkları birbirleriyle yakınlaştırma gücüne ve halklar üzerinde bütünleştirici bir etkiye sahip olduğu gerçeğine de değiniyor.

Paris'te basılmış bir ders kitabı

1907'de Paris'te basılan "Géographie de l'Empire Ottoman" başlıklı kitap, önsözünde belirtildiği üzere, Doğu'daki Fransız okullarında öğrenim gören öğrencilere yönelik olarak hazırlanmıştır. Kitap, Osmanlı coğrafyası hakkında verdiği bilgilerin dışında, bir Batılının zihninde, o dönemde, nasıl bir Osmanlı imgesi canlanmış olabileceğine dair bize bazı ipuçları da aktarıyor.